

[„Jsoucna“ a „ne-jsoucna“]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2002](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2002](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 24. 12. 2002

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 24. 12. 2002

[„Jsoucna“ a „ne-jsoucna“]

Navzdory staré zásadě, že „entia non sunt multiplicanda praeter necessitatem“, budeme muset předpokládat, že vedle „jsoucn“, jak nás je naučili chápat staří Řekové a která nadále budeme muset respektovat, i když po jistých opravách, tu „jsou“ ještě jiná „jsoucna“, která se onomu řeckými mysliteli založenému způsobu chápání zcela vymykají. Můžeme pro ně ovšem vymyslet prostě jiné pojmenování – třeba ne-jsoucna (ovšem opět ve zcela specifickém, tedy ne paušálním a nivelizujícím významu). Základní rozdíl mezi oběma typy „jsoucn (resp. mezi jsoucný a ne-jsoucný) lze charakterizovat jednak tím, že ne-jsoucna nemají vůbec žádný předmětný aspekt (předmětnou stránku či podobu), kdežto jsoucna pravá mají jak předmětnou, tak nepředmětnou stránku (zatímco jsoucna nepravá jsou pouhé hromady jsoucn pravých – zatím nám toto hrubé rozlišení musí postačovat, i když ve skutečnosti je všechno mnohem složitější). Ale ještě závažnějším rozdílem je způsob jejich časovosti resp. jejich časování: pravá jsoucna „časují“ (tedy také: dějí se) tak, že z minulosti směřují do budoucnosti (zatímco nepravá jsoucna jsou časově závislá – ovšem redukovane, ochuzeně závislá – na jsoucnech pravých), a naproti tomu „ne-jsoucna“ se „dějí“ (časují) ve směru opačném, tj. z budoucnosti do minulosti. Řecký způsob chápání jsoucn ovšem takřka zcela pomíjí rozdíl mezi pravými jsoucný a nepravými jsoucný a redukuje dokonce i pravá jsoucna na „předměty“, „věci“, tedy vlastně na jsoucna nepravá. Pochopitelně to neplatí o všech Řecích, o celé staré řecké společnosti, nýbrž o filosofech (a zase: o naprosté většině filosofů). Naprosto zřetelně to vyslovil Aristotelés, když vymezil téma jedné „vědy“, tj. jedné filosofické disciplíny – aniž by ještě stanovil její název, k tomu došlo až později – tak, že se zabývá jsoucím, nakolik jest (nebo: pokud jest), což bývá překládáno: jsoucím jakožto jsoucím. A za jsoucí samo (a v plném smyslu) se přitom považovalo pouze aktuálně jsoucí, ovšem nikoli nahodile se právě naskýtající, nýbrž jen to, co se nám sice právě teď ukazuje, ale jak se to ukazovalo již předtím, tj. čím to bylo a čím to ještě nyní jest. V řecké tradici se ustálilo užívání termínu OYSIA právě pro toto již bytí a právě zde a nyní jsoucí. (V našem pojmosloví to tedy bude znít jako „bylost“, dost odpovídající německému Wesen, což ostatně také znamenalo „was gewesen und immer noch ist.“) (Praha, 021224-1.)